

На острові

КУПИТИ

Проза Михайла Коцюбинського — це яскраві фарби й гострі драматичні конфлікти, а його життя — це сірі будні, нудна робота і служіння суспільству. Хай там де відбуваються події його творів — у Чернігові, в Карпатах чи на італійському Капрі, в центрі уваги письменника завжди особистість. Його цікавить людина-острів, яка переживає душевну драму, відмежовується від інших, прагнучи гармонії, і водночас шукає споріднену душу. Це окремий загадковий всесвіт, до таємниць якого письменник пропонує доторкнутися і, можливо, щось розгадати.

Про новелу «На острові» Коцюбинський писав у листі, що в ній мусить бути «трохи сонця, моря, людей та й мене». Тож і в цій книжці є сонце, море, люди і сам автор.

Книга «На острові» — це збірка модерністської прози Михайла Михайловича Коцюбинського. Відомий автор української класичної літератури мав дар: він бачив найпотаємніші закутки людської душі. Письменник міг занурюватися у свідомість особистості, розкриваючи її істинні мотиви, страхи та емоції. Саме це допомогло йому створювати унікальних, доволі суперечливих персонажів — своєрідних «острівців», береги яких оминають течії приглушених почуттів. Відсахнувшись від зовнішнього світу, вони вслухаються в тремтіння власного ества, щоб досягнути повноти внутрішнього спокою.

Збірка «На острові» Михайла Коцюбинського містить дванадцять творів — одвічних історій про сенс життя людей, цих незліченних самотніх архіпелагів. Тексти класика торкаються позачасових подій і ситуацій, відтак не втрачають своєї актуальності, попри зміну епох. Емоційна насиченість і глибока метафоричність в оповіданнях Михайла Коцюбинського

В оповіданнях «Persona grata» й «Подарунок на іменини» Коцюбинський художньо осмислює природу насилля й детально розкриває процес трансформації етичних кордонів особистості. Те, що раніше було для героїв табу, згодом стає нормою, руйнуючи в них останні острівці людяності. Письменник майстерно реконструює події, які змусили персонажів змінити свої моральні орієнтири й наблизитись до духовної руйнації. В оповіданні «Лист» простежується ідеологічна контрпозиція до цих творів. Герої вбачають у насильстві останній ступінь людської деградації, а вбивство постає як моторошний злам основ буття.

Оповідання «Поєдинок» Михайла Коцюбинського відбиває трагікомічну

концепцію «любовного трикутника». У цьому тексті автор фокусується на критиці удаваної гідності й лицемірних чеснот, породжених гонором та архаїчним мисленням. Класик розгортає драму втрати самоповаги, тонко передаючи складну внутрішню боротьбу персонажів. Високі філософські постулати в новелах Сонцепоклонника

У своїй творчості письменник спирався на історії реальних людей, тому його героям і героїням притаманна така глибока психологічна переконливість. Коли малюєш гілку, потрібно чути дихання вітру — здається, саме цією ідеєю послуговувався Коцюбинський у процесі роботи над творами.

Новели «На острові», «Цвіт яблуні» й «Хвала життю» Коцюбинський пронизав рефлексіями про пошуки вічної гармонії. Персонажі історій перебувають на роздоріжжі духовного, морального й фізичного самопізнання, йдучи в пітьмі сумнівів і тривоги. У кожному їхньому кроці відчувається важкість і непереборне бажання розуміння самого себе, а кожна їхня дія виточує грань нової особистості.

У почасті автобіографічній новелі «Сон» Коцюбинський оголює тривогу людської свідомості перед нескінченним коловоротом буття. Загалом концепція вічного кола повторюється в більшості текстів автора. У творі «На острові» Коцюбинський зображує міцний зв'язок між людиною й природою, а в етюді «Цвіт яблуні» говорить про невідворотність смерті й чи не вперше в українській літературі порушує проблему роздвоєння особистості на митця й людину, батька. Потік безсмертних образів у серії «Vivat Класика» У ліричних мініатюрах «З глибини» Коцюбинський розмірковує про почуття людини як багатовимірну проєкцію її особистості. У новелі «Intermezzo» Коцюбинський шукає духовної панацеї від розчарування та зневіри. В оповіданні «Persona grata» письменник чітко окреслює шлях краху людини, де кожен її вибір наближає до внутрішнього падіння. У повісті «Тіні забутих предків» Михайло Коцюбинський вдається до імпресіоністичної техніки письма й використовує локальний колорит, щоб сповна розкрити болі героїв. В етюді «Лялечка» Коцюбинський порушує тему ідеалізації кохання та іронізує над грою емоцій, у якій простежується гірка мудрість про вразливість людини.

Радимо купити «На острові» поціновувачам української класичної літератури, що не лише пропонує яскраву, вишукану мову творів, а й відкриває простір для глибоких рефлексій про сутність «екзистенціалістського погляду на світ».

Передмова

МРІЮЧИ ПРО ЧАРІВНИЙ ОСТРІВ...

Серед численних фотографій і живописних зображень Михайла Коцюбинського мене завжди зачаровував його портрет роботи Михайла Жука. Письменник на ньому трохи сумний і зосереджений, на тлі неприродно великих червоних і жовтих красольок та фантазійних барв неба, із красолькою ж у петлиці костюма, який доповнює яскраво-жовта краватка. Красольки — улюблені квіти Коцюбинського, і хоча їх вирощують і в Україні, своїм екзотичним буянням на художньому полотні вони нагадують про далекий і прекрасний світ острова Капрі, який став для письменника місцем омріяного відпочинку й усамітнення.

Саме так — усамітнення, пристрасно омріяного. Адже на острові митець міг нарешті побути на самоті і звільнитися від виснажливої рутини буднів. А ще — насолодитися красою природи, зокрема квітів, які були його захопленням і які не просто так з'явилися на портреті. Михайло Жук — близький друг Коцюбинського, і цей портрет, виконаний в естетиці модерну, натякає і на життєві інтереси письменника, і на модерністський стиль його творів.

У цьому портреті Жук дуже точно передав не тільки зовнішні риси моделі, а й внутрішній світ цього митця-естета, гедоніста, котрий умів як ніхто насолоджуватися красою, хоча через життєві обставини мусив здебільшого мріяти про цей свій прекрасний острів, а свої враження й переживання втілював у творчості.

Через два роки, 1909-го, Жук створив ще один портрет Коцюбинського, набагато сумніший. Письменника зображено з тростиною, бо його поступово обсідали хвороби. Однак острів явить себе і в цьому портреті, щоправда, вже на рівні метафоричному. Згодом художник написав у спогадах про друга: «...се тільки уста

єднають його у розмові з людьми, а тепер очі і чоло урочисто святкують своє свято самотності. Вони не пропустять од себе випадкового слова, вони роблять свою роботу таємно од усього світу...»". На цій картині острів уже не поряд із Коцюбинським, символізований екзотичними образами, — тут островом виступає він сам, і від «свята самотності» в його очах нас уже ніщо не відволікає.

Ця книжка вибраного під назвою «На острові» містить яскраво модерністські твори Коцюбинського. Спільний, наскрізний для них підхід до людини як до неповторного надскладного феномену — самотнього острова в людському морі, віддаленого від інших і заглибленого в суперечливі порухи власної душі, який водночас потребує інших, бо їхня присутність допомагає йому визначити своє місце у світі.

Образ острова серед морської стихії вельми поширений у модерністській прозі Коцюбинського: у творах «Сон», «Хвала життю», «На острові» він присутній буквально. В оповіданні «Лялечка» Раїса Левицька оманливо сприймає себе і родину отця Василя як спільноту споріднених людей, які разом перебувають на «безлюдному острові».

Навіть у геть не «морському» тексті — повісті «Тіні забутих предків» — автор у гірських пейзажах убачає море як фатальну нездоланну природну стихію. «Стоїш тут маленький, як бадиліна у полі. Під ногами зелений острів, що його обливають блакитні води далеких гір», — так відчуває себе Іванко на полонині. Вважають, ніби в модернізмі форма переважає над змістом. Однак у прозі Коцюбинського все влаштовано дещо інакше. «Що сказати» для письменника не менш важливо, ніж «як сказати». В основі більшості його творів лежить певна драматична історія, вписана у майстерно відтворений антураж, як правило, знайомий авторові з власного життєвого досвіду. Скажімо, бессарабський цикл прози («Для загального добра», «Пекоптьор», «Відьма» та ін.) постав на основі вражень митця від його роботи в складі Одеської філоксерної комісії в

Бессарабії. На твори кримського циклу («В путях шайтана», «На камені»,

«Під мінаретами») Коцюбинського надихнули спостереження за життям кримських татар під час його роботи в тій самій комісії в Криму. Спираючись на матеріали, зібрані в поїздках до гуцульського селища Криворівня, Коцюбинський написав повість «Тіні забутих предків», а враження від мандрівок на італійський острів Капрі втілено в новелах «Сон», «Хвала життю», «На острові». Митець насамперед цікавився українською тематикою, але зі знанням справи писав і про життя інших народів та етнографічних груп: про кримських татар, гуцулів, молдован, циган, італійців.

В основу багатьох творів Коцюбинського покладено цілком конкретні історії, які сталися з ним самим або з людьми його оточення. Скажімо, в оповіданні «Подарунок на іменини» описано випадок, що трапився в родині чернігівського околодочного наглядча, якого письменник знав особисто. Після публікації «Цвіту яблуні» Коцюбинського часто запитували, чи пережив він сам утрату дитини, адже новелу написано так гостро й переконливо, наче авторові теж відомі зображені почуття. І хоча діти митця росли, на щастя, живі-здорові, він під час роботи над цим твором звертався до власних спогадів.

У 1886 році Коцюбинський працював у Вінниці домашнім учителем дітей графа Грохольського, і один з його учнів помер від хвороби.

Те, що письменник у своїй творчості спирався на реальні історії, факти й матеріали, зібрані в різних спільнотах людей, — важлива запорука психологічної переконливості його прози. А модерністські техніки письма, зокрема імпресіоністична, тільки посилюють цю переконливість. Для авторського стилю Коцюбинського характерна побудова оповіді, коли довколишній світ і події твору подано через враження й відчуття певного персонажа. Іноді це виражено у викладі подій і описів від першої особи. Завдяки цій техніці твори «Цвіт

яблуні», «З глибини», «Intermezzo», «Лист», «Хвала життю» і «На острові» сприймаються як охудожнені щоденники самого автора.

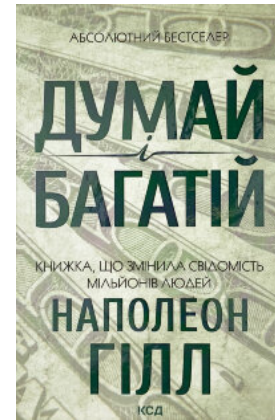
Рекомендована література

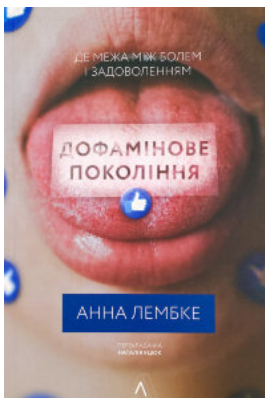
Кафе на краю світу

Найбагатший чоловік у Вавилоні

Думай і багатій

Дофамінове покоління.
Де межа між болем і задоволенням

В овечій шкурі.
Маніпулятор. Виявити та здолати

Тіло веде лік. Як
лишити психотравми в
минулому

Перейти до категорії
Проза

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ